Tapınakçılar Siyonistler ve Masonlar – Birinci Kitap

Bölüm 17

Önceki Bölüm : Tapınak Şövalyesi Olmak

Akdeniz İmparatorluğu

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın merkezi öteden beri Kudüs'teydi ama asıl etkinlikleri Avrupa güneyi ile batısındaydı.

Bu etkinliğin askerlik ile de, din ile de pek bir ilgisi yoktu. Asıl etkinlik, tek bir sözcükle belirtilecek olursa, buna belki **"ticaret"** denebilir ama bu, yaptıkları işi betimlemekte yetersiz kalır. Buna en azından bir de **"finans"** etkinliğini eklemek gerekir.

Ayrıca, zamanla hemen her ülkede politika ve diplomasinin içine de sokulmuşlardır. Devletlerin yönetimine karışmış, söz hakkı sahibi olmuşlardır.

Nasıl söz hakkı sahibi olduklarına ilişkin İngiltere'den bir örnek verelim:

Londra'daki karargâhın üstadını, Lordlar Kamarası toplantısına çağırmak gelenekselleşmişti. Orada kendisine öncelikli bir yer tanınırdı. 1215 yılında Kral John, "Magna Charta" *(Büyük Berat)* adıyla tanınan sözleşmeyi kabul edip altına mührünü koyduğunda, Tapınakçıların Londra'daki üstadı Aymeric de Saint Maur da Kralın yanı başında yer almış, Kral belgeyi mühürlemeden önce o imzalamıştı.

Bazı kaynaklarda, Kral John'un, baronların ülkede kendi bölgelerindeki özerklik ve yetkilerini genişleten bu sözleşmeyi Tapınakçıların zoruyla kabul etmiş olduğu bile belirtilir.

*** * ***

Tapınak Şövalyeleri, uluslararası düzeydeki anlaşmazlıklarda hakemlik ederdi. Ancak politik bir nitelik taşımayan konularda üm ülkelerle iyi geçinmek isterlerdi. Ticarî ilişkiler sırasında ortaya çıkan uzlaşmazlıklarda Tapınakçıların arabuluculuğuna başvurulması, Avrupa'nın hemen her yerinde benimsenmişti.

Bu işin bu kadarla da kalmadığı, Tapınak Şövalyelerinin kendilerinden istendiğinde âdeta bir "uluslararası tahsildar" gibi görev üstlenmiş oldukları da görülür.

Gerek papa gerekse herhangi bir ülkenin kralı vergi toplamakta sıkıntı çekecek olursa, kendisi bu işle pek uğraşmaz, Tapınakçılara havale ederdi. Tapınakçılar da böyle bir sorunu kısa bir süre içinde çözümleyiverirdi. Elbette bu hizmetin bir de bedeli olurdu.

Bedeli olunca vergisi de olması gerekir, değil mi? Peki ama hangi ülkenin hangi vergi dairesi bakacaktı bu işe? Kim Tapınak Şövalyelerinin karargâhına gidip, vergilerini ödemelerini isteyecekti? İyisi mi, bu işe temelinden bir çözüm getirilmişti: Tapınak Şövalyeleri Tarikatı her yerde vergiden bağışık tutulmuştu.

Böyle olunca, «Anlaşılfı, Tapınakçılar = Mafya oluyor.» diyebilirsiniz. (Kuşkusuz "Mafya" çok daha sonraki tarihlerde ortaya çıkmış İtalyan kökenli bir suç örgütüdür ama elbette dilimizde bu anlamda da kullanılıyor.)

Mafya biraz hafif bir benzetme olur. Tapınakçılar çok daha ileriydi…

Finans Kurumu

Tapınakçıların askeri, politik ve diplomatik güçlerinin yanı sıra, asıl **"bankacılık"** olarak nitelenebilecek bir etkinlikleri vardı; şu az önce değinmiş olduğumuz finans konusunun bir kanadı... Öyle ki; bu işlerinin, önem bakımından diğer uğraşılarının hepsinden önce geldiği bile söylenebilir.

İsteyenlerin para ve diğer değerli taşınır mallarını, küçük bir ücretle kasalarında koruma altına alırlardı. Paris'teki karargâhları, bu konudaki işlemlerin merkezi haline getirilmişti.

Birçok ülkedeki zengin soyluların, prenslerin hatta krallığın mücevherleri ve değerli belgeleri, Tapınakçıların belirli yerlerdeki kasalarında saklanır olmuştu. Tıpkı günümüzde şube bankalarındaki "kiralık kasa" uygulaması gibi...

Günümüzde "çek" ve "senet" gibi adlarla anılan değerli kağıtlar, 13. yüzyılda Tapınakçılar tarafından kullanıma sokulmuştu.

İskoçya'dan Kudüs'e kadar hemen her yerdeki karargâhlar aracılığıyla, başta tüccarlar olmak üzere yolculuk edenlere, bir yerden diğerine güvenli bir şekilde para transfer etme olanağı sağlamışlardı. Böylece Batı dünyasında ticaretle uğraşıp Tapınakçılara bağımlı olmayan kimse kalmamış gibiydi.

Para transferinde çok ilginç bir yöntem icat etmişlerdi. Bu yöntem, günümüzdeki elektronik bankacılık işlemlerinde kullanılmakta olan parola ve şifrelerin, o tarihteki olanaklarla uygulanan bir karşılığıydı; neredeyse "kredi kartı" denilebilecek bir şeydi. Uygulanışı şöyleydi:

Diyelim ki birisi bir yolculuğa çıkacak. Yolda bir saldırıya uğrayabilir. Varını yoğunu yitirebilir. Gideceği yerlerde paraya gereksinmesi olacaktır. Ne yapar?... Tarikatın herhangi bir yerdeki karargâhına başvurur. Parasını teslim eder ve bunun karşılığında üzerine özel işaretler işlenmiş bir kağıt alır. Yola çıkar ve gittiği herhangi bir yerdeki karargâha uğrayıp aldığı kağıdı verir; oradan istediği kadar para çeker. Elindeki kağıdın bundan sonra ne kadar para ettiği, oradaki görevlilerce ve sadece kendilerinin bilip anladığı birtakım özel işaretlerle aynı kağıt üzerine işlenerek gösterilir. Güvenilir bir kişi olduğuna inanılıp kendisine özel bir hak tanınmışsa, başta yatırmış olduğu paradan fazlasını bile harcayabilir yani kredi kullanır. Bunu da dönüşünde öder.

Elindeki kağıdı yitirecek ya da çaldıracak olursa parayı geri alabilir miydi?

O belli değil. Ancak o kağıdı eline geçiren bir hırsız ya da dolandırıcının kullanamaması için kendisine sadece karargâhlarda kullanılabilecek bir sözlü "parola" da verilirdi. Üstelik bir saldırgan parolayı da zorla öğrenmiş olsa bile, kullanmaya kalkıştığı anda, karargâhtaki görevli, kendi bildiği bir yöntemle onun ilgili kişi olmadığını anlardı.

İlgili kişinin ölmesi halinde, para tarikata kalırdı. Bu koşul, daha parasını yatırırken kendisine anlatılırdı. Kabul etmezse bu olanaktan yararlanamazdı. Kuşkusuz, bu hizmetin karşılığında peşin olarak alınan bir ücret vardı.

*** * ***

12. yüzyılda hangi Avrupalı uzun yolculuklara çıkardı ki?... Zaten feodal toplum düzeninde sıradan bir kişinin oturduğu yerden ayrılıp bir başka yere gitmesi yasak değil miydi?

Öyle!... Askerleri saymazsak, bunu yapabilecek olan tek bir belirgin sınıf vardı: Tüccarlar.

Bir diğer uzun yolculuk hac amacıyla yapılırdı. Bunu yapabilecek olana izin verilirdi. Nitekim tarikatın kuruluşundaki temel amaç da Kudüs'e hacca gidecek olanların yol boyunca güvenliğini sağlamak değil miydi?... Para transferine gereksinme duyanların bir bölümü hacı adaylarıydı.

Böylece bu şövalyeler, yıllarca önce Kudüs'te Kral 1. Baudouin'e verilen sözü tutmuştu. Hacıları ve hac yollarını koruma altına alacaklar, bunun için esaslı bir sistem oluşturacaklardı ya!... Bundan daha alâ koruma mı olurdu!

Bu olgu, Tapınakçılara bir başka kazanç kapısı daha açtı. Hacı adayları için, Kudüs'e tüm gidiş gelişlerini kapsayan "her şey dahil paket programlar" hazırladılar. Günümüzdeki turistik paketler gibi… Bunun hayli alıcısı çıktı. Böylece, Tapınakçıların temel uğraşı alanlarının kapsamına sınırlı bir amaçla bile olsa **"turizm organizasyonu"** da katıldı.

O kadarla da kalmadı… Tapınakçılar, derebeylerinin yaptığı gibi, tarikatın sahip olduğu tarım alanlarının köylülerce işlenmesini sağlardı. Çiftlik ve hayvancılık ürünlerinden elde edilen gelirin büyük bölümünü alırlardı.

Dendiğine göre; tarihte ilk kez sırf ticari amaçla tarım ve hayvancılık yapılması Tapınakçıların buluşudur. Oysa daha önce sadece gereksinme fazlası ürünler en yakın pazarda satışa sunulurdu. Şimdi ise, sırf satış amacıyla üretim yapıldığı için, birçok yere çeşitli mallar gönderiliyordu. Durum böyle olunca, hangi tür ve hangi kalitede mala nerede alıcı bulunacağı bakımından araştırma ve programlama yani bir tür "pazarlama" etkinliği de başladı.

Fakat şunu da iyi bilelim ve bir yanlış anlama olmasın: Tapınakçılar ticareti doğrudan kendileri yapmazdı. Sadece işi organize eder, gerek sipariş almak gerekse satış için aracı tüccarları kullanırlardı.

* * *

Tüccarlar… O günlerde bile ticareti kendi paralarıyla değil, olabildiğince başkalarının parasıyla yaparlardı. Bunun en kolay yöntemi, hiç kuşkusuz, parayı alıcılardan peşin olarak toplamaktı. Bir diğer yöntem ise borç almak yani kredi kullanmaktı.

Tapınakçılar, parasal birikimleri sayesinde, hem gereksinme duyan hem sıkıntılı duruma düşen tüccarlara, soylulara hatta belki kolay inanılmaz ama krallara bile borç verecek düzeye gelmişti. Üstelik bu kredi olanaklarından yalnızca Hıristiyanlar değil, Müslümanlar da yararlanıyordu.

Bu bağlamda Yahudilere yüz vermemişlerdi. Bunun da iki nedeni vardı.

Birincisi, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı aslında Antisemitist yani Yahudi karşıtı bir örgüttü.

Tapınakçılara göre; herhangi birisine borç para vermek, bir kazanç kapısı olmaktan önce onlara işlerini yoluna koymaları, sonra da düşmüş oldukları sıkıntıyı atlatabilmeleri için iyilik etmekti. Bu iyiliğin de elbette bir karşılığı olmalıydı. Yahudilerle kötülük olsun diye uğraşmazlardı ama iyilik etmek istemezlerdi.

İkincisi, Hıristiyanlıkta faizle borç vermek yasaktı, günah sayılırdı; Müslümanlıkta ise haramdı. Yahudiler bundan büyük ölçüde yararlanıyor, tefecilik ediyor, borçlandırdıkları kimseleri giderek artan ağır faiz yükü altına sokuyor, onları zor durumda bırakıyordu. Böylece kaş yapayım derken göz çıkarıyorlardı. Yer yer borcun faizinin ödenmesinin, asıl paranın ödenmesinden daha zor olduğu bile görülüyordu.

Tapınakçılar ise borçluya çok daha insaflı davranıyordu.

Madem Hıristiyanlıkta da verilen borç karşılığında faiz almak yasaktı; Tapınakçılar bunu nasıl başarıyordu?... Yoksa bunun için de mi onlara bir ayrıcalık, bir özel hak tanınmıştı?

Hayır!... Bu konuda öyle ayrıcalık ya da özel hak gibi bir durum yoktu. Çok ilginç bir yöntem keşfetmişlerdi; din açısından sakıncası olmayan bir kandırmaca...

Birisine borç verdiklerinde, işlerine yaramayan, kullanmadıkları bir bina ya da araziyi belli bir süre için kiraya verirlerdi. Bu mülkün borçlunun işine yarayıp yaramaması önemli değildi. Borçlu, Tapınakçılara güya faiz değil, kira öderdi. Kira tutarı başlangıçtan verilen krediye eklenir, borç tümüyle kapatıldığında, kira sözleşmesi de sona ererdi.

* * *

Söz borç para vermek ya da krediden açılmışken, hiç de salt bir söylenti olmakla kalmayıp, belgelenmiş bir örnek yine İngiltere'den verilebilir:

1260'lı yıllarda İngiltere tahtının adayı Prens Edward, Tapınakçılara çok borçlanmıştı; kayıtlara göre, tam 28 bin 189 sterlin. Paranın o dönemdeki alım gücü göz önünde tutulursa, bu hiç de azımsanacak bir tutar değildi. Çünkü o tarihlerde yılda 55 sterlin ödenerek silâhtarıyla birlikte bir şövalye kiralanabilirdi. Orta boy bir kale, olsa olsa 500 sterlin harcanarak yaptırılabilirdi.

Prens Edward'ın bu paraya ne yapıp edip tahta çıkabilmesi için gereksinmesi olmuştu. Ancak bu böyledir diye o sıralarda Tapınakçıların bir diğer adaya karşı Edward'ı desteklemek için ona kredi açtığı sanılmasın. Tapınakçılar bu tür bağlantılardan kaçınırdı.

Leicester Örlü Simon de Montfort, 1264 yılında İngiltere Kralı 3. Henry'ye baş kaldırmış, ordusunu alt etmiş, ülkenin yönetimini ele geçirmişti. Kimi baronların desteğini sağlayarak bir tür parlâmento bile kurmuştu ama astığı astık, kestiği kestikti. Prens Edward'ı tutuklatmıştı. Gerçi Kral tahttan indirilmiş değildi ama eli kolu bağlı, hiçbir şey yapamaz duruma sokulmuştu.

İş tersine dönmüştü. İngiliz baronlardan çoğu hatta daha önce Simon de Montfort'a destek vermiş olanlardan kimileri bile bu sonuçtan çok rahatsızdı.

İngiltere bir çalkantı içindeydi; âdeta bir politik çıkmaza girmişti.

Tarih, genelde böyle sıkıntılı bir politik çıkmazın ardından mutlaka bir ekonomik bunalımın geldiğini gösteriyordu.

Prens Edward hapisten kaçmayı başarmış, tahtı ele geçirmek için güç toplamaya başlamıştı.

Edward'dan yana çıkan baronların verdiği maddi destek yetmiyordu. Para bunun için gerekli olmuştu.

Sonunda Edward İngiltere kralı oldu. Bunun için 1272 yılına, babasının ölümüne dek beklemesi gerekti ama Simon de Montfort'u devreden çıkarmayı başardı.

Bu örnek bize şunu gösterir:

Tapınakçılar, devletlerin iç politikasına da bulaşırdı. Hele bir ülkede ekonomik bunalım baş gösterdi mi, hemen bundan yararlanmanın çaresine bakarlardı. Fakat çöküntülerden ve kargaşadan hoşlanmazlardı. Her nerede olursa olsun, gerek politik gerekse ekonomik bakımdan tutarlı bir düzenden yanaydılar. Bunu kendi çıkarları doğrultusunda sağlayabilmek için ellerinden gelen her şeyi yapar, gerektiğinde kaba güç kullanmaktan bile geri kalmazlardı.

*** * ***

13. yüzyıl öncesinde, Avrupa'da ticaret çoğunlukla yerel boyutta, yakın çevrede yapılırdı. Tek güvenli ulaşım yolu deniz olduğu için limanlar gelişmişti ama denize bağlantısı olmayan kentler neredeyse hiç büyüyememişti.

Tapınakçıların sağladığı para transferi olanakları, karadaki ticarî etkinlikleri de canlandırmıştı. Bunun sonucunda, karada da kentleşme olgusu başlamıştı.

Karadaki bu hareketlilik, iletişimi artırarak insanlar arasındaki bilgi alış verişini geliştirmişti. Dolayısıyla, önceleri hep kendi çevrelerine kapanık olarak yaşamaya alışmış, bundan başka bir dünya bulunmadığını sanan halkın gözü açılmaya başlamıştı.

Bu gelişimin doğal sonucu olarak, tarihteki ilk kent burjuvazisinin temeli atıldı.

* * *

13. yüzyılda Avrupa'daki Rönesans akımının doğuşunda Tapınakçıların da payının bulunduğu söylenir. Ancak bu Tapınakçılara bir övgü olarak değil, âdeta suçlama tarzında yöneltilmiştir. Çünkü Rönesans, ne din çevrelerinin ne de Avrupa'daki egemen güçlerin işine gelmiştir.

Bu kitabın sonraki bölümlerinden bazılarında masonların Tapınakçılar ile bağlantısına da değineceğiz. Ancak hazır Rönesans'tan söz etmişken, ilginç bir noktaya hemen burada belirtmekte yarar var.

Tarih boyunca kimileri masonları devrimci *(ihtilâlci)* olmakla, böyle girişimleri desteklemek hatta buna doğrudan katılmakla suçlamıştır. Bu gibi suçlamaların ne denli doğru, ne denli yanlış olduğunu, gereğinde devrimin iyi ve haklı olup olmadığını incelemeyi bir yana bırakalım. 1789 yılındaki Büyük Fransız Devrimi'nin, 1917 yılındaki Sovyet Devrimi'nin ve daha birçoklarının hep "masonların başının altından çıktığı" ileri sürülmüştür.

Böyle denilince, elbette burada şöyle bir ön kabul var: Monarşiye karşı devrim girişiminde bulunmak, bu girişimin gerekçesi ne olursa olsun ve sonucu nereye bağlanırsa bağlansın, kötüdür. Rönesans ise, insanlık tarihinin Batı'daki en büyük silâhsız devrimlerinden biri sayılabilir.

Masonluk, kimilerinin ileri sürdüğüne göre, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın bir devamıdır. Dolayısıyla Masonluktaki devrimci eylemlerin daha 13. yüzyılda başlamış olduğu gibi bir sonuca varılır.

Böyle bir bağlantı kurulunca, Masonluk ön yargıyla kötü sayılınca, ister istemez Tapınak Şövalyeleri de kötüdür. Ancak Tapınak Şövalyeleri daha önce var olduğuna göre, demek ki Masonluğun kötü oluşunun etkenlerinden biri de bu tarikattır gibi, aslında hiçbir şekilde ne gerçeğe ne de akıl ve mantığa sığar bir sonuca varılır. Ancak bu gibi varsayımların gerçeğe ya da akıl ve mantığa uygun olup olmaması önemsenmez. Bu bağlamda önemli olan bilgisiz kitlenin buna inanmasını sağlamaktır.

Bilgi ve Kültür

Tapınakçılar, ekonomik ve politik etkinliklerinin yanı sıra bilgisel ve düşünsel konularla da yakından ilgilenirdi.

Daha önce de değinmiş olduğumuz gibi; sadece Hıristiyan değil, İbrani ve İslâm kültürleriyle de haşır neşir olmuşlardı. Özellikle Müslümanlar, bir de Lübnan dolaylarında yerleşmiş Dürzîler ile kurmuş oldukları yakın ilişkilerin etkisiyle, Hıristiyan dünyasında hayli yadırganan bir düşünme tarzı edinmişlerdi.

[**Dürzîler**: Kendilerine özgü bir inanç sistemi olan, içine kapanık etnik bir toplum… Bu adın Zerdüşt'ün özgün adı olan Darusi'den gelme olduğu söylenir.]

Tapınakçıların doğuda uzun süre kalanlarından birçoğu Arapça ya da Türkçe öğrenmiş, Ortaçağda doruğuna varmış olan İslâm kültüründen yararlanmıştı. [Bu doğruysa, bu dillerin arasında Farsça da yer alsa gerek ama her nedense ondan pek söz eden yok.]

Başlangıçta Tapınakçılara olağanüstü destek vermiş olan Katolik Kilisesi, 13. yüzyılın ikinci yarısında bu durumu kaygıyla izler olmuştu. Bu tarikatın düşünsel etkinlikleri ile şövalyelerin eğilimlerinin, doğrudan kendi girişimleri görülemese de destek verdikleri bağlantıların, Kilise'nin katı tutumuna karşı gnostik denilebilecek bir tutum üzerine kurulu olduğu görülüyordu. Hele İbranice öğrenmiş olanlarının Kabala ile de bağlantılı bir tarzda mistik bir tutumla İncil'i sorgulamaya, üstelik farklı bir biçimde yorumlamaya girişmeleri çok ürkütücüydü.

Katolik Kilisesi âdeta bir canavar yaratmış, bunu kendi başına dert etmişti.

*** * ***

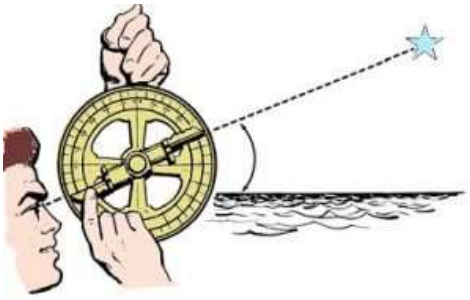
Tapınakçılar, dönemlerinin yeni düşüncelerini, bilginin yeni boyutlarını, bilimsel gelişmeleri yakından izlerdi. Teknolojinin her yeniliğini, her olanağını deniyorlardı. Yararlı gördüklerini hemen pratikte kullanıma sokuyorlardı.

Bu yüzden, birçok meslek ve zanaatın inceliklerini bilenlerle bir aradaydılar; onlara karşılıksız parasal destek de sağlıyorlardı.

Özellikle arazi ölçümü, haritacılık, navigasyon *(denizcilikte yön saptama)*, yol ve köprü yapımı tekniklerinin gelişimine ellerinden geldiğince destek veriyorlardı. Bina yapımıyla da ilgileniyorlardı ama ticaret bakımından çok önemli oluşundan ötürü "ulaşım" konusunu öncelikli tutuyorlardı. [Bazı kaynaklarda Tapınakçıların Orta Çağdaki bina yapımcıları ile yakın ilişkileri olduğu ileri sürülmüştür. Bu ileri sürüşün gerekçesi, Tapınakçılar ile günümüzdeki Masonluk arasında bir bağlantı bulunduğunu ortaya koymak ve ayrıca günümüzdeki Masonluğun Ortaçağdaki bina inşaatı mesleği ve zanaatından kök aldığı varsayımına dayanarak, söz konusu bağlantıyı yüzyıllar öncesine kadar uzandırabilmektir. Oysa Tapınakçılar, Masonluk söz konusu olmaksızın kendi başlarına incelendiğinde, inşaatçılık bakımından yol ve köprü yapımıyla yakından ilgilendikleri görülmekte, kendi kiliselerinin inşa edilmesi dışında bina yapımcıları ile bağlantıları olduğuna ilişkin herhangi bir veriye rastlanamamaktadır.]

Tüm bunların sonucunda, çeşitli yerlerde doğrudan kendilerince işletilen birçok liman kurdular. Hem askeri hem ticari filolara sahip oldular.

Denizcilikte çok ileri gitmişlerdi. Öyle ki, pusula ile birlikte yıldızlara bakarak ne kadar yol alındığını belirlemekte yararlanılan "usturlap" adlı âletin yeryüzünde herkesten önce Tapınakçılar tarafından kullanmış olduğu söylenir.

Denizcilikte çok işlerine yarayan astronomi bilgilerini daha da geliştirmek için teleskop kullanıyorlardı. Bu âleti de Müslüman bilginlerden almışlardı.

13. yüzyılda Tapınakçılara özgü bir göl haline dönüşen Akdeniz'deki en önemli üsleri, İber Yarımadası'nın doğusundaki Mayorka Adası'nda kurulmuştu. Atlas Okyanusu'na açılmak üzere, bunun bir benzerini de Fransa'nın batı sahilindeki La Rochelle limanında işletmeye koymuşlardı.

* * *

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Avrupa'nın neredeyse her yerinde, haydi abartmayalım, birçok yerinde doğrudan kendilerine ait kiliseleri vardı.

Gotik Mimarî Stili'nin ilk kez Tapınak Şövalyelerinin Kudüs'ten getirdiği bilgi üzerine kurularak doğduğu söylenir. Bu mimarî stili, 13. yüzyılda özellikle dinsel yapılarda Avrupa'da çok tutulmuştu.

Ancak bu iddiada bir yanlışlık var gibi görünüyor… Nedeni de Gotik Mimari Stili'nin Benediktin Tarikatı'nın bir manastırında doğmuş olduğuna ilişkin bilgi… Oysa Tapınakçılara, Benediktinler ile hiç de geçinememiş olan Sistersiyen Tarikatı'nın destek vermiş oluğunu biliyoruz.

Öte yandan, Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kendi kiliselerinin daha çok Bizans Stili'ne benzer bir tarzda yapılmış olduğu dikkati çeker. Bu kiliselerin ana holünün, plânda diğer kiliselerden farklı olarak, bir standart Hıristiyan Haçı biçiminde değil, bir sekizgen biçiminde yani neredeyse yuvarlak olarak yapıldığı dikkati çeker; tıpkı Kudüs'teki Hz. Ömer Camii gibi...

Her Hıristiyan kilisesinde bir heykel ya da bir resim biçiminde Hz. İsa'nın çarmıha gerilmiş haldeki figürü vardır. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın kiliselerinde ise yoktur. Kilisenin neredeyse yuvarlak olduğuna bakılınca, burada bir âyine katılanların ortaya dönük olarak oturdukları anlaşılır.

Alevîler de âyinlerinde bir çember gibi toplandıklarına göre, acaba Tapınakçılar sadece genelde Müslümanlardan değil, özel olarak Alevî toplumundan da etkilenip esinlenmiş olabilir mi?

Aşağıda bu gibi kiliselerden tipik bir örnek görüyoruz.

Kaynak: http://prezi.com/4vjejeycrleu/the-knights-templar/

Tapınakçılar, birçok yerde kendi hastane ve bakım evlerini de kurmuştu. Hastanelerde yeni tedavi yöntemlerinin geliştirilmesine ellerinden geldiğince destek oluyorlardı. Bu bakımdan kısaca **"Hastaneciler"** (Hospitaliers) olarak anılan Aziz Yahya Şövalyeleri ile çok yakın ve sıkı bir iş birliği oluşturmuşlardı. Gerçi sonraları bu olumlu ilişki bozulmaya yüz tuttu; iki tarikat arasında çekişme bile baş gösterdi ama Tapınak Şövalyeleri Tarikatı ortadan kalktıktan sonra kaçmayı başaran birçok şövalyenin Hastanecilere sığındığı da biliniyor.

Kimilerine göre; Hastanecilere muhtaç olmak, bir Tapınak Şövalyesi için utanç verici sayılırdı ama başka çareleri yoktu. (Bu konuya daha sonra geleceğiz.)

1128 yılında, yani Tapınak Şövalyeleri Tarikatı resmen kurulduğunda, bu örgütün üyelerinin niteliği "savaşçı keşiş" olarak saptanmıştı. Fakat 12. yüzyılın sonuna gelindiğinde, bu örgütün niteliğini artık çok daha kapsamlı bir biçimde **"askeri, dinsel, ekonomik, finanssal, diplomatik, teknik ve bilimsel"** diyerek belirtmek daha uygun düşse gerektir.

Insolenta Templorarium

Tapınak Şövalyeleri önceleri çok saygın tutulmuşsa da, zamanla bunların güçlerinden sıkılanlar, karşı çıkmaya çalışanlar belirmeye başladı. Şayet bu kişiler, -nitelikleri her ne olursa olsun- kendilerini ortaya çıkaracak olursa sert tepkilerle karşılaşıyor, hemen sinmek zorunda bırakılıyordu.

Katolik Kilisesi Tapınak Şövalyelerinin yetki ve ayrıcalıklarını artırdıkça, gizli düşmanlıklar arttı. Birçok yerde soylular, krallar ve din adamları, hani *"senli de olamam sensiz de"* deyişindeki gibi, hem onlara gereksinme duyuyor hem onları başından atmanın çaresini arıyordu. Bunda Tapınak Şövalyelerinin giderek artan şımarıkça davranışlarının da etkisi vardı.

Örneğin 1207 yılında Papa 3. Innocentus dayanamamış, "De Insolenta Templariorum" *(Tapınakçıların Saygısızlığı Hakkında)* başlığı altında bir bildirge yayımlamıştı. Bu bildirgede, şövalyelerden artık kendilerine çeki düzen vermelerini istemiş, bu arada bir de kentlerin ara sokaklarında at üzerinde dolaşmalarını yasaklamıştı.

Tapınakçılar buna pek ses çıkarmadı.

Sonraki papalar da, ayrıcalıkları bir zamanlar Kilise tarafından sağlanmış olan bu şövalyelerin halk arasındaki tutum ve davranışlarını bir düzene sokma girişiminde bulundu. Papa 4. Clementhus, tarikatın kendi dönemindeki büyük üstadı olan Thomas Berard'a, bu gidişi düzeltmeyecek olursa onu aforoz etmek zorunda kalacağını söylemişti.

Bu olay, kişisel bir aforozdan söz edilmesine karşın Katolik Kilisesi'nin Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na karşıt bir nitelik taşıyan ilk girişimi sayılabilir. Çünkü büyük üstat demek, tarikatın bütünü demekti.

1291 yılında, Akdeniz'in doğusundaki en önemli limanlardan biri olan Akkâ'nın Müslümanlar tarafından düşürülmesinden sonra, Tapınakçılar ile Hastaneciler Kıbrıs'a taşınmıştı.

Bunun üzerine Papa 4. Nicholas, kendisine bağlı bu iki tarikatı birleştirme girişiminde bulundu. Ancak Tapınakçılar bu tasarıya karşı çok sert bir tutumla itiraz ettiği için bu iş gerçekleştirilemedi. Aslında Hastaneciler de buna sıcak bakmamıştı; çünkü onlar da Tapınakçılar ile bir arada olmayı istemiyordu.

Özetle, Hıristiyan dünyası açısından Kudüs elden gidip de Kudüs Krallığı ortadan kalkınca, Tapınak Şövalyelerinin de suyu ısınmaya başlamıştı.

* * *

Tapınakçılara karşıt eylemler arasında şöyle bir olay anlatılır:

1252 yılında İngiltere Kralı 3. Henry "Magna Charta"yı yürürlüğe koymuş olan babası Kral John'un Tapınak Şövalyelerine vermiş olduğu önem ve değeri hiçe sayar gibi bir tutum takınmıştı. Tarikatın hemen her ülkede geçerli olduğu benimsenmiş haklarını, İngiltere'de kısıtlamayı öngördü. Başkaları ne yaparsa yapsındı; burası İngiltereydi, onun ülkesi…

Nitekim ülkenin ileri gelen baronlarından birçoğunun bulunduğu bir toplantıda bu tasarısını açıkça ortaya koydu.

Ancak gözden kaçırdığı bir husus olmuştu. Tarikatın Londra üstadı da oradaydı. 3. Henry'nin bu sözü üzerine ayağa fırlayıp şöyle bağırdı:

«Ey kral!... Şunu iyi bil ki, eğer dilini tutmayı beceremezsen krallığını yitirebilirsin.»

Bu söz dehşetli bir hakaretti. Hiç kimse hiçbir ortamda bir krala böyle bir şey diyemezdi.

Ortaya hayli uzun süren bir sessizlik çöktü.

3. Henry şöyle bir durdu. Bir şey söyleyecekmiş gibi bir hareket yaptı. Yutkundu. Fakat hiçbir şey söylemedi.

Dilini tutmak şöyle dursun, yutmuş gibiydi.

Tapınakçıların üstadı bir süre ayakta durdu; bekledi. Kral hiçbir karşılık vermeyince, yerine oturdu.

Bu konu bir daha hiç gündeme gelmedi.

* * *

Özellikle 13. yüzyılda, Tapınak Şövalyelerine karşıtlığın artışının nedenlerinden biri de din konusundan kaynaklanıyordu.

Neydi Tapınak Şövalyelerinin asal görevi?... Kudüs başta olmak üzere kutsal toprakları ve öncelikle Hıristiyanların çıkarlarını başkalarına, özellikle Müslümanlara karşı korumak, öyle değil mi?

Ancak Tapınakçılar, Ortadoğu'da Müslümanlar ile savaşmak kadar onlarla iç içe yaşamaya başlamıştı. Her birinin anlayışı, kafa yapısı, yaşam tarzına ilişkin yeğlemesi değişime uğruyordu. Müslümanlar onlardan daha toleranslı olduğu için, onlar da İslâm dinini saygıyla karşılamayı ve Hıristiyan olmayanlara tolerans göstermeyi öğrenmişti.

Hatta bu konuda anlatılan şöyle bir olay var:

"Kudüs Hıristiyanların egemenliği altındayken, Tapınak Şövalyelerinin iyi diplomatik ilişkiler kurmuş bulunduğu Arap emirlerinden biri konuk olarak Kudüs'e geldi. Öğle vaktinde, Mescidül Aksa'da namaza durdu. Kıbleye döndüğünde, oradaki Hıristiyanlardan biri Emirin üzerine atılıp yüzünü doğuya doğru çevirtti. Emir ile tartışmaya, onu zorlamaya girişti.

Rastlantı bu ya, orada bulunan bir Tapınak Şövalyesi olayın büyümesine engel oldu ve saldırganı hemen uzaklaştırarak Emirin namazını gerektiğince kılmasını sağladı. Sonra da Tapınakçıların Kudüs karargâhının üstadı bu olaydan ötürü Emirden özür diledi."

Diyelim ki bu olay orada diplomasinin bir gereği olmak üzere öyle olmuştu. Nitekim Tapınak Şövalyeleri, Müslümanların en zayıf noktasını keşfetmişti. Sünni ve Şii mezhebinden olan sultanlar arasında sürekli bir uyuşmazlık hatta çekişme vardı. Tapınakçılar, Müslümanlar arasında yer yer düşmanlığa kadar varan bu sürtüşmeyi Hıristiyanlığın lehine kullanmayı bilmişti.

Buna karşın, Salâhaddin Eyyubî'nin sonunda Kudüs'e doğru saldırıya geçip ele geçirmesini engelleyememiş hatta bundan sorumlu tutulmuşlardı.

Kimilerine göre asıl sorun, Tapınak Şövalyelerinin kiminle iyi geçinip kiminle geçinemediği değildi. Kudüs'ü Müslümanlara teslim etmek zorunda kalışlarının asıl nedeni de bambaşkaydı. Fakat Hıristiyan dünyasının ileri gelenleri, Tapınakçılara mutlaka bir suç yöneltmek istiyordu. Bu bakımdan Kudüs'ün yitirilmesi asıl tasa değil, işin bahanesiydi. Asıl sorun Tapınakçıların kendi ülkelerindeki tutumlarından ileri geliyordu. Hiç sormadan hatta danışmadan kendi bildiklerini okumakta oluşları, dayanılamaz bir boyuta varmıştı. Dahası, kimi krallar, sadece ekonomik güç bakımından değil, uluslararası politika ve ticaretteki işlevleri nedeniyle de Tapınak Şövalyelerine içerlemeye hatta onlara iyice kızmaya başlamıştı.

Tapınakçılardan birçoğu, ulaştığı yazılı İslâm yapıtlarını okumaya girişmiş, Müslümanlardan birçok görenek edinmişti. Üstelik bunlar sadece Ortadoğu bölgesinde kalmıyor, Avrupa'ya da yansıyordu. Bu da hem Hıristiyan din adamlarını hem de hükümdarları hayli rahatsız eder olmuştu.

*** * ***

Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'nın Avrupa'daki gelişimiyle çelişkili olmak üzere, daha 12. yüzyıl sonlarına varmadan Kudüs'teki merkezleri yozlaşmaya yüz tuttu.

1185 yılında Kudüs Kralı 4. Baudouin ölünce, yeni kralın seçimi konusunda uyuşmazlık doğdu. Tapınakçıların o sıradaki büyük üstadı Gérard de Ridefort, sırf bundan ötürü neredeyse orada bir iç savaş çıkaracaktı.

Müslümanlar, Hıristiyanların arasındaki bu çekişmeden yararlanmayı bildi. 1187 yılında Kudüs'ü yeniden ele geçirdiler.

Bunun üzerine Hıristiyan dünyası Üçüncü Haçlı Seferi'ni düzenledi.

Ancak bu kez Kudüs'ü ele geçiremediler. Sadece Akdeniz'in doğusunda, Filistin, Lübnan ve Suriye'de bir süre daha tutunabilme olanağını elde ettiler.

Tapınakçılar ise, tüm ekonomik, askeri ve politik güçlerine karşın, Kudüs'ü yeniden Hıristiyan dünyasına kazandıramadı.

Olağan dışı bir durum doğduğu belliydi. Tapınak Şövalyeleri Tarikatı'na bir şeyler oluyordu.

Her ne olduysa, bu *"kol kırılır, yen içinde kalır"* deyişindeki gibi örgütün içinde saklanıyordu. O tarihlerde hiç kimse perde arkasında ne olup bittiğinin farkında değildi.

Bu sorun, yüzyıllar boyunca bir "bilinmez" olarak kaldı. Kimse bununla pek ilgilenmedi. Ancak pek yakın bir geçmişte, 20. yüzyıl ortalarında açıkça ortaya döküldü.

Bunu bu kitabın sonraki bölümlerinde anlatacağız. Bir açıdan bakıldığında küçük bir ayrıntı gibi görünüyor ama meğer ne kadar da önemliymiş!...

Sonraki Bölüm : Katharlar